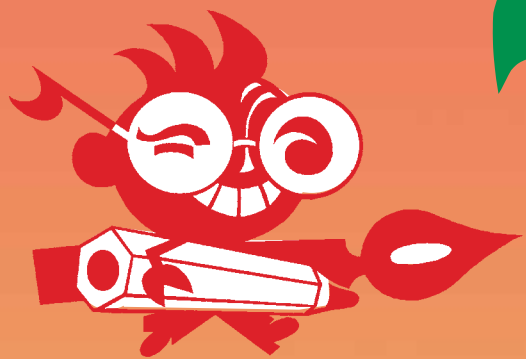

Чаша

ISSN 0134-384

САТИРА ҺӘМ ЮМОР ЖУРНАЛЫ * ИЮНЬ * 2016 * КАЗАН

12

Эльвира ДЫШАЕВА

Юл йөрү бәясе
кыйммәтләнде бит!

АННАН-МОННАН ИНФОРМ

СОҢҒЫ ХӘБЭРЛӘР

● Корал төзәүче (наводчица) Савченконы Украинага тапшыру ФСБның соңгы вақытта иң уңышлы операциясе итеп танылган.

● Сәясәтселәр бердәм фикердә: күптән түгел генә Киевта узган гей-парадны Украинаның Европага арт яктан керүе дип бәяләделәр.

● «Шырдый» агентлығы сораштырулары россиялеләрнең төп дошманнары дип АКШ, Төркия, ИГИЛ һәм жәй айларында икешәр атна су бирмәүләрен ачыклаган.

● Мәгариф министрлыгында БДИчылар сектасы барлыгы беленгән.

● Олимпия уеннары программа-сына химиклар һәм юристлар ярышы кертелгә мөмкин.

● Фотосурәт буенча тану программасы барлыкка килгән. Сайтка кереп кызларның чынлыкта кем икәннәрен йөзәннән, буй-сыныннан һәм авырлыгынан белеп була.

● Инглиз галимнәре ташбаканың автомобиль фарасын гомерендә бер генә мәртәбә күрүен ачыклаганнар.

● Илебезнең кино кризисы барыннан да бигрәк попкорн сатучыларында чагылды.

● Сырхауханәләрдә кулланылышка “миңа сорап кына чыгарга” дигән талоннар кертәләр.

● Бер пенсионер әби супермаркетта геннары модификацияләнгән кишер белән телгә килгән.

● Быел, мәктәп укучыларын БДИ бирер алдыннан тикшергәндә, яңа алымнар кулланганнар. Алар террор һәм наркотиклар әйләнеше белән көрәшкәндә уңай нәтижә биргән булган.

● Баллы ризык эшкәртүчеләрне бала-чаганы юанайтуга китергәнә өчен хөкемгә тартканнар.

● Кешене алыштыра ала торган компьютер уйлап тапканнар. Үзе эшлисе эшне ул хәтта икенче компьютерга күчәрә ала.

● Макдоналдс клиентларын сораштыру мондый нәтижәгә китергән: гуманитар белемле сатучыларның гамбургерлары технарларныкына тәмләрәк.

● Телевизион мелодрамаларда кадр артында елау барлыкка килгән.

БЕР ФИКЕРГӘ — ИКЕ КАРАШ

Рашат Низами: Көнчелек бәхетле итми, киресенчә, ул кешенең бавырын черетә...

Алмаз Хәмзин: Бавырның дошманы — арагы, Рашат дус! Эх, шуны белә торып та, “көнчелек”не гаепле итәсең...

Р. Н.: Бер үлеп, яңадан туып карасаң иде ул!

А. Х.: Алай итеп була торган булса, синең белән миңа бер туу да мөмкин булмас иде.

Р. Н.: ГАИга йөз суыңны түккәнче йөз сумыңны “түгүең” хәерләрәк.

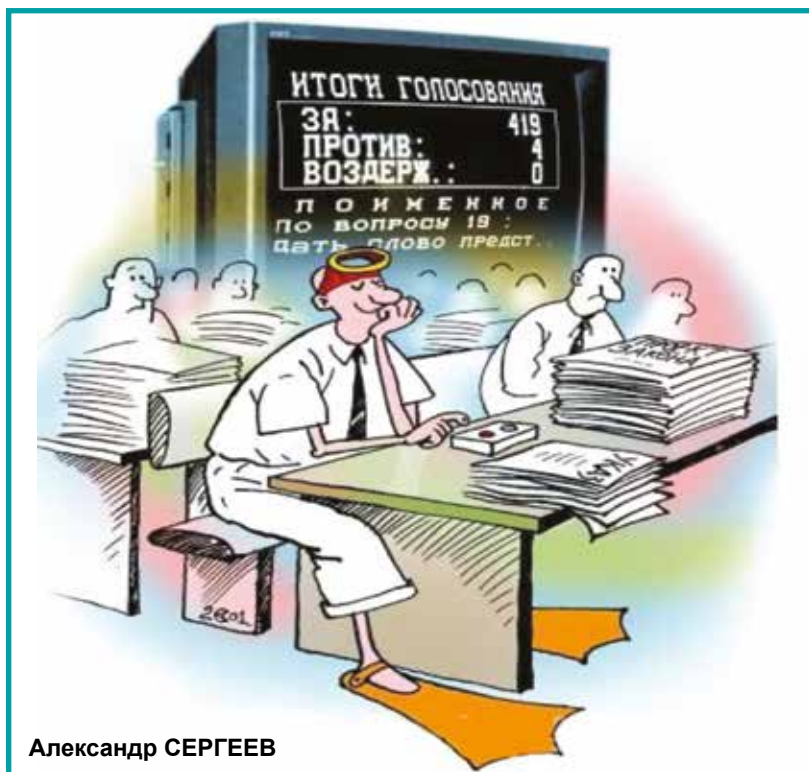
А. Х.: Ә хөкүмәтнең нәфесе ГАИга караганда мәкерләрәк.

Р. Н.: Яшьлек уза да китә, ә картлык?

А. Х.: Картлык — күпләргә тәтеми торган Зур Шатлык!

Р. Н.: Башлы хатынга баш булуы кыен.

А. Х.: Шуңа күрә аларның вазыйфасын үти муен!

Александр СЕРГЕЕВ

Игорь КИЙКО

Михаил НИКИТИН

СҮЗ ИЯРӘ СҮЗ

- Еш кына хайваннарны яклау-чылар кешеләр белән этләшә.
- Бакчагызда демократия ясап карагыз — аны чүп басып китәчәк.
- Гомер кыска дип зарланабыз, ә үзез без вакытны кая куярга белмибез.
- Яшьлек үтә — монысы әле ярый. Ә менә картлык үтү — инде чын бала.
- Тәртип урнаштырырга теләгәннәрдән соң, дөньяда бик күп тәртипсезлек кала.
- Безнең халык кына ялда эшли, ә эштә ял итә ала.
- Әгәр дә берәр нинди ахмак-лык даими рәвештә кабатланып торса, ул законга әверелә.

ШОМБАЙ болай диде...

Хөрмәтле Чаян! Европада уздырылган Евро-2016 инде футбол чемпионатлары тарихына керергә өлгерде. Ләкин кабатланмас матчлар, яңа уен техникасы һәм футбол йолдызлары белән генә түгел. Беренче чиратта ул жанатарларның котырынуы белән истә калыр. Аларның коточкыч кыланышлары сурәтләнган кадрлар бөтен сайтларны һәм телевизион программаларны әйләнеп чыкты. Моның белән бәйле фикер туа: бәлки жанатарлар арасында рәсмиләштерелгән сугышлар уздырылгандыр? Шәһәр читендә берәр нинди буш мәйдан бирергә дә — шунда туйганчы дөмбәсләшсәңнәр...

Т. ХАЙДӘРОВ

минзәлә

– Бу очракта яңа проблема туа: аларның үз жанатарлары барлыкка киләчәк бит... – диде Шомбай ага, укучының тәкъдире белән танышкан.

«ЧАЯН» № 12, тат.

Виктор ФЁДОРОВ

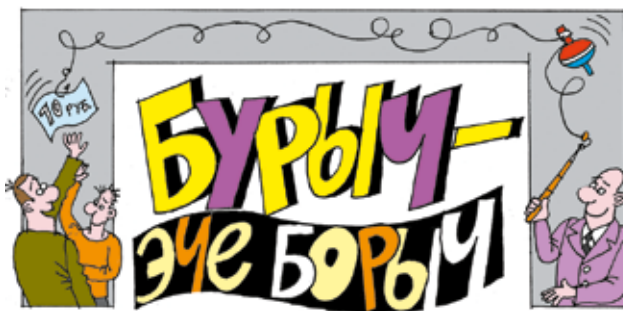

Банкларның халыкка кредит камыты кидерү нәтижәсендә ил коллекторның канализация торбасы ғына түгел икәнлеген белде. Ул халыкның банк бурычларын кайтара алмый торган өлешен калтыратып тотучы кырыс профессия иясе дә икән. Бу хезмәтнең барлыкка килүенә бик кыска вакыт үтүгә карамастан, “бурыч кайтаручылар” яманат яуларга өлгерделәр инде. Көн саен диярлек аларның яңа “батырлыклары” турында хәбәр килә: йә бичара хатынны көчләгәннәр, йә балалар бакчасын шартлатабыз дип янылар, йә матди яктан кысынкы хәлдә калган берәүнең йортына үт төртәләр...

Бу куркыныч шаукым Татарстанны да читләтеп узмады. Узган ел, мәсәлән, Чистайда ике коллектор... участковыйдан 100 мең сум кысканнар. Бу юлы банк бурычлары өчен түгел, ә юл-транспорт вакыйгасы турында ялган белешмә өчен. Үзләренең сүзенә караганда, бу эштән буш вакытта “шабашка” ғына булган. Чалыда, тиешле бурычын тизрәк кайтартыр өчен, пенсионер хатынның подъезд стеналарын һәм фатир ишеген кара буяу белән пычратып чыкканнар. Шул ук шәһәрдә бер хатынның фоторәсеменә “Сак булыгыз, СПИД!” дигән язу куеп, шәһәр буенча таратканнар. Түбән Камада яшәүче берәүгә дә психик атака кичерергә туры килгән. Шәһәрдә аның... гей булуы турында листовкалар барлыкка килгән. Бу да ярдәм итмәгәч, аның 80 яшьлек анасын көчләү белән янаганнар...

Коллекторларның халыкны даими рәвештә дер селкетеп куркытып торуларына карамастан, республикада аларга карата бары тик ике жинаят эше кузгатылган. Кешеләр бер уттан икенче утка элэгүдән курка микәнни?

Быел Татарстан Республикасының Жәмгыять палатасы анын-

да коллекторларның законсыз гамәлләреннән саклау үзәге ачылды. Андагы юристлар һәр рәнжетелгән һәм кимсетелгән кешегә ярдәмгә килергә әзер. Закон чыгару әһелләре дә бу проблемадан читтә калмады. Дәүләт советында коммунистлар бу яртылаш жинаятьчел оешманы, гомумән, ябарга дигән тәкъ-

дим белән чыктылар. Ләкин тәкъдим узмады — имеш, бу мәсьәлә федераль хакимият карамагында, һәм шуңа күрә проблеманы Мәскәү хәл итәргә тиеш. Думада исә закон проектын кабул итү һаман кичектерелеп килә — күп төзәтмәләр кертергә кирәк...

Депутатлар баш кашыган арада, коллектор агентлыкларының Милли ассоциациясе талпынып куйды. Ул ашыгыч рәвештә чиктән ашкан “профессионаллар”ның аз булса да дәрәжәсен күтәрү максаты белән алар өчен “этик кодекс” кабул итте. Тик кодекс закон көченә ия түгел, һәм аның жиңелчә бармак янау ғына булып калмагач.

Шунысы кызыклы, шундый тискәре халәткә карамастан, быелның беренче кварталында ғына Татарстанның эш бирүчеләре коллектор вакансияләрен, узган елга караганда, утыз процентка артыграк тәкъдим иттеләр. Профессиянең популярлыгы арта. Бүгенгә көнгә ярты миллионнан артык россияленең банкларга 500 мең сумнан артык бурычы бар. Татарстанда андыйларның саны — 14 мең. Чалгычыга басу киң! Бурыч — эче бо-рыч, диләр бит. Ә мондый коллекторлар белән — аның иң зәһәре.

Людмила САФИУЛЛИНА

Валерий ТАРАСЕНКО

Валентин ДРУЖИНИН

...
Әдәбият укытучысы студенттан сорый:

— Әгәр дә сезгә исән яки үлгән кайсы да булса язучы белән очрашып сөйләшәргә мөмкинчелек бар дисәләр, сез кемне сайлап алыр идегез?

— Исәнен!

...
Махсус максат белән хәерче рәвешендә чиркәү янына утыртылган оперуполномоченный К. икенче көнне үк, ике дә уйламыйча, эшеннән китәргә гариза бирде.

...
Бөтен гаишниклар: “Син эчтеңме?” — дип сорыйлар. Шуларның, ичмасам, берсе генә булса да: “Син ашадыңмы?” яки: “Эчкәч берәр нәрсә кабып куйдыңмы?” — дип кызыксынып караганы юк.

...
Социологик сораштыру. Гаиләгезнең иң яраткан бәйрәме нинди?

— Яңа Ел.

— 8 Март.

— Масленица.

— Ур-ра, ниһаять кайнар су бирделәр!

...
Әбисе оныгы белән, тычкан — хайван, лайклар — этләр, ә ссылка — Ленин Шушенскоеда икәнән исбатлый-исбатлай, талашып киткән.

...
— Сәлим! Син иншанда ни дип яздың? “Якшәмбе көнне искиткеч шимбә иртәсе булды”. Ничек шулай була ала ул?

— Ничек сезгә аңлатыйм, Зәйнәп Хәйрулловна, Бөек Октябрь революциясен ноябрьдә үткәрәбез бит.

...
Украинаның хәзерге тарих дәреслеген: — Теләсә нинди чын тарихи фактларның бер-берсенә туры килүен чын очраклылык дип санарга.

...
Әгәр дә бөтен илләр белән хатын-кызлар житәкчелек итсә, дөньяда сугышлар булмас иде. Бары тик илләр күбәеп, алар бер-берсе белән сөйләшмәсләр генә иде.

БЕЛЕМНӘРНЕ – ТОРМЫШКА!

Казанда яшәүче физика-математика фәннәре кандидаты кандидат Юрий Горюновка теорияне төптән белүнең реаль тормышта кирәге чыккан. Тизлекне арттырган өчен “чәпелгән” штраф белән ризалашмыйча, ул “бәхет хаты”на беркетелгән фоторәсемнәренә жентекләп өйрәнгән. Физик радарның артык түбән урнашкан булуына игътибар иткән. Иренмицә, ул приборның бөтен документларын өйрәнгән һәм датчикны болай урнаштыруның тизлек күрсәткечләренең артуына китерүне ачыклаган. Фәнгә каршы барып булмый – суд дэгъвачы белән килешкән һәм штрафны гамәлдән чыгарган. Ләкин ЮХИДИнең чигенергә исәбе юк – ул суд карарына апелляция биргән.

СЫЙФАТСЫЗ “ИПИ ШҮРЛЕГЕ”

Чиләбе өлкәсендә яшәүче Виктория М.га теш казнасыннан колак кагарга туры килгән. Бәхетенә каршы, ясалмасыннан. Бу ханым дәрәс куелмаган теш протезы өчен стоматология клиникасыннан суд аша 80 мең сум алган булган. Ачулары чыккан стоматологлар эшләнмәне кире кайтаруны таләп иткәннәр. Ләкин пациентка бу клиника белгечләре алдында тагын авызын ачудан катгый рәвештә баш тарткан. Озакка сузылган сөйләшүләрдән соң, алар уртак фикергә килгән: клиника тиешле сумманың бер өлешен түләгән, ә клиент ханым протезны башка клиникада алдырып, аны брак ясаучыларга кайтарып биргән. Шуннан соң гына теш ясау осталары калган акчаны түләгән. Сыйфатсыз протезны исә эрертергә жибәргәннәр.

ГӨНАҢ КЫЛМА!

Берләшкән Гарәп Әмирлекләренең Югары дини идарәсе чит кешенең Wi-Fi жайланмасын файдалануны караклыкка тиңләп, моны гөнаһ дип тану турында фәтwa чыгарган. Ул гына түгел, чит чөлдәрдән файдалану Интернетның тизлеген киметүе һәм законлы хужасына мораль зыян китерүе мөмкин. Ә менә һәркемгә ачык Wi-Fi дан файдалану һич тә гөнаһ түгел. Гарәп илләрендә әлегә кадәр каракларның кулларын кисүне истә тотсаң, яңа карар һичсүзсез үтләчәк.

ДМИТРИЙ КОНОНОВ

ВИТАЛИЙ ДУБИНИН

Чуар Тавык

(өлкәннәр өчен әкият)

Булган, ди, әби белән бабайның чуар тавыгы. Шундый арык һәм мескен йолкыш. Хужалыкта аннан беринди файда булмаган. Суеп пешерсәң дә бер тамчы өйрәсе чыгарлык түгел. Шулай беркөнне шул тавык көтмәгәндә алтын күкәй салган, ди. Бабай күкәйгә карап торган да, “Шаяртадыр бу йолкыш!” — дип уйлап куйган. Шулай да күкәйне тешләп караган, чак кына тешсез калмаган — ул чынлап та затлы булып чыккан. Бабай аны ватарга тырышып караган: өстәлгә дә, идәнгә дә, мичкә дә бәрәп караган... Ватылмый гына икән. Шуннан соң чыккан, ди, картлач ишегалдына, күкәйне карчыгына күрсәтергә. Анда әби тәпке белән бәрәңгә өя икән.

— Карале, карчык, миндә нәрсә бар! Ватарга иде аны бәрәп ничек!

Әби күкәйне тәпке белән бәргәләп караган. Барыбер ватылмый, ди. Шул вакыт алар яныннан тычкан чабып бара икән. Ул әби белән бабай янына килгән һәм:

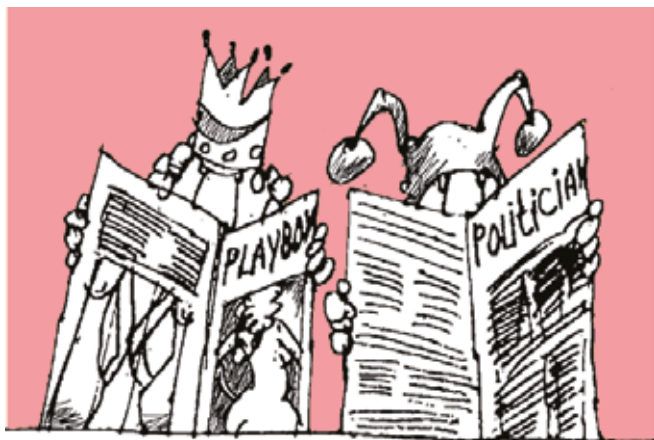
— Нишлисез, картлачлар? — дип сораган.

Күкәй ватабыз, — дигән мышнап чыккан әби. Тычкан игътибар белән күкәйгә караган да:

Сез нәрсә, акылдан яздыгызмы әллә? — дигән. — Ул алтын ич. Сез аны беркайчан да вата алмаячасыз!

Тычкан шулай дигән дә, әби белән бабайга сүз әйтергә дә бирмичә, житез генә затлы күкәйне каядыр тәгәрәтеп алып киткән. Алар аны бүтән беркайчан да күрмәгәннәр. Дөрес, соңыннан алтын әйберләр белән сату итүче кибертә кемдер алтын күкәй күргән, дип сөйләгәннәр. Менә шундый әкият.

Александр ЛЕВИТИН

Андрей КЛИМОВ

Игорь КИЙКО

Александр КОСМЫЛИН

СӘРИЯНЕҢ “АЛТЫНЫ”

Беренче мәртәбә мин аны дусларымның бакчасында күрдем. Тәүге тәэсирне, мәғлүм булганча, иң дөресе дип әйтәләр, чыннан да ул миңа бик ошады. Шуннан соң мин тағын берәз эчтем һәм ул сокландырыгычка әйләнде, ә өченче коньяктан соң — искиткеч булып күренде. Ул кичәдә мине күрсәгез иде! Мин күкләргә күтәрелдем! Билгеле, мин аңа өйләнергә вәғдә бирмәдем, ләкин уй-фикерләрем булмады дип әйтә алмыйм. Мин аңа Фирдүс җырларын җырладым, Кадыйрова әсәрләреннән өзекләр сиптем һәм КВНның соңгы чыгышындагы кайбер кызыкларны, персонажларны уйнап көлдөрдөм. Кунакчыл хужалар бездән туеп йокларга яткач, мин аңа күл кырыенда йөрөп килергә тәкдим иттем. Төн, күктә йолдызлар, юлыбыз кырлар аша боргаланып бара, еракта серле кара су өсте... Зеңгелдәгән тынычлык хөкем сөрә иде ул төнне! Бары тик аның яңгыравыклы тавышы ғына ишетелә. Ул үзенең яраткан “Жомга”сын җырлый, ә кайдадыр якындагы авылда әшәке сүзле такмаklar акыралар, әлеге такмак безгә ода кебек яңгырый һәм безне күкләргә чөя сыман... Аннан соң без шул жылы кара сулы күлдә коендык, әйтерсез лә бу рәхәтлек мәңгелеккә сузылып төсле иде.

Ярга чыккач, мин аның аяк астына барлык йолдызларны түшәргә һәм бар жиһанны ташларга сүз бирдем. Мин вәғдәләргә бирергә беркайчан да саранланмыйм, шулай тәрбияләнгәнмен.

Озакламый без бакчага әйләнеп кайттык. Ул йокларга икенче этажда менеп китте, ә мин... Жә, ярый, бу турыда, монысы безнең арада калсын.

Мин аннан иртәрәк тордым. Кояш, ничектер, икенче төрләрәк елмая төсле! Сәгать җиделәрдә ул безнең янга чыкты. Ниһаять без таныштык. Аның исеме Сәрия икән.

Тиздән ул өенә кайтырга җыена башлады. Станциядә мин аны кочакладым. “Ә син хәтерлисезме кичә миңа нәрсә вәғдә иттең?” “Билгеле, хәтерлим, — дидем мин, — бөтен дөньяны бүләк итәргә”. һәм аңа электричкага билет алып бирдем.

Шуннан соң без тағын ике мәртәбә очраштык. Мин аның аяк астына барлык булган акчамны чәчтем. Мең тәңкә ачка түгелмени, дуслары ни генә дисәләр дә...

Инде без аның белән өч ел бергә яшибез. Ул Шиһаповның да кем икәнән белми икән, Фирдүсне дә яратмый, Кадыйрованы да укыймы, Жомга турындагы җырыны ишеткәнә дә юк һәм КВНны, гомумән, карамый. Шуңа өстәп, төнлә коенуларны яратмый икән. Аның күңелен нәрсә белән яулаганмындыр? Әлеге зәңгәр күзлә бәхет кисәге миңа ничек насыйп булган?

Бу турыда савыт-саба, керләр юганда, үтүкләгәндә, киbettән ашамлыklar ташыганда күп уйлыйм. Мондый уйлар ашарга пешергәндә, идән юганда, аяк киёмнәрен чистартканда, иртән караватына кофе китергәндә, бәдрәф тазартканда һәм гөлләргә су сипкәндә бик еш башыма килә. Кайчагында мин аны түгел, ә ул мине яулап алмады микән дип уйлыйм. ЗАГСтагы ханым, жәза биргәндәге сыман, назлы елмайгандай булып ерткыч тешләрен күрсәткән иде... Юкка түгелдер, күрәсез.

– Беләсе иде, аларны допингга тикшергәннәр микән?

Заһир хәкимов

Ринат МИРЗАЯНОВ

Виталий ПОДВИЦКИЙ

Таһир МУМУЕВ

ЙӨРӘК СЕРЕ

Әй авыр ла яшәү дөньяларда –
Ник газәплый мине бу язмыш?
Жүләр-тиелеләрне җенем сөйми,
Акыллылар белән мин – ялгыз...

ТУП ТИРЭЛИ

Эрнест ДЫШАЕВ

Василий АЛЕКСАНДРОВ

Михаил ЛАРИЧЕВ

Игорь КИЙКО

Анонимка

Сезгә кешеләрнең бөтенләй намусларын югалтулары һәм дәүләт тарафыннан күрсәтелгән игътибар һәм кайгыртуның кадерен белмәүләре турында хәбәр итәргә теләм.

Элек табибка элэгү өчен регистратураны сугышып алырга кирәк иде. Ә хәзер — рәхим ит, интернет аша языласың да поликлиникадан шалтыратканнарын көтәсең. Анализлар тапшыру өчен чиратны да шулай ук көтәсең.

Кайберәүләрнең чираты житә дә бит! Дарулар кыйммәт. Аның каравы, алдан ук кисәтеп куялар — аларның яртысы ялган дару. Кисәтмәсәләр дә ярый иде. Мәгълүмат чараларына да сәләмәт халык өчен көрәш эшен йөкләделәр. Радиодан төгәл вакыт сигналлары да кыска яңалыклар, ә төп вакыт — сәләмәтлекне саклау һәм ныгыту өчен аппаратлар һәм дарулар. Сериалның ни турында булганлыгын хәтерләмим, ә кавык, хатын-кызлар өчен шәхси әйберләрен, сару кайнаудан даруларны үлгәнгә кадәр онытасым юк. Менә бу кеше турында кайгырту, ичмасам!

Сәүдәне генә алыяк. Кеше турында кайгыртмасаң, барлык каналлар буенча ГМО, пальма мае, нитратлар, срогы чыккан товарлар турында сөйләүләр идемени? Йә ялган товарны чын товардан ничек аерырга икәнән аңлатырлар идемени? Ә кабахәт репортёрларга йоклап утырган депутатны фотога төшереп, аның миллионнары турында язарга гына булсын. Ә халык саныннан да күбрәк закон язучылары турында — ләм-мим! Алар бит корыч коючыларга, комбайнерларга балда-майда йөзеп яшәгәннәре өчен оят булсын дип, пенсиягә дә соңрак чыгарга булдылар.

Чиновникның да тормышы жиңелләрдән түгел. Буталып, бер-ике миллиардны ялгыш кесәңә салдың — бернинди рәхим-шәфкатье көтмә. Йә берничә ай өеңнән чыгармыйча тоталар, йә яңа кәнафигә ияләнергә мәжбүр ителәр.

Әшәке бездә халык, яхшылыкның кадерен белми. Аңа базын бәрәңге белән тутырырга да Интернетта рәсемнәр карап утырырга булсын. Пенсия фондына үч итеп, икътисадны бөтенләй какшатыр өчен яңа мәкер уйлап тапкан. Машиналарын ташлап, велосипедта йөри башлаган. Ә дәүләткә килгән зыяның очына чыгарлык түгел: салымнар, техосмотр, бензин, штрафлар... Казнага акчаны кемнән жыярга? Өстәвенә, сер итеп кенә әйтим, аноним пенсионерлар жәмгыяте барлыкка килде. Алар бит, медицинаның тырышлыгына карамастан, озак яшиләр, сабакылар. Бөтен жирдә төпченеп йөриләр. Йә тарифлар белән риза түгел, йә капремонт өчен түләргә теләмиләр. Тыныч кына утырасы бит — юк, йә иртән урамда йөгерәләр, йә өйләрендә компьютерда эшләргә өйрәнәләр. Үзләренең 10 меңлек пенсияләренә башка сыймаслык 4 процент компенсация алган килеш, яшерен рәвештә урам себерүче, вахтёр, бала караучы булып эшлиләр һәм илебездә икътисадына төзәлмәс зарар китерәләр.

Сер итеп сезгә халык арасында хөкем сөргән менә шундый начар күренешләр турында язарга булдым.

АВЫЛ БУЙЛАП

Ул иртүк торып авылның бердәнбер зур урамына чыкты да “Иртә буран, кич тә буран” жырын акырып жырларга тотынды. Карлыккан таышына тончыгып, бераз туктап торды — куркыныч хәлгә килгән юан талның ботак очларындагы каргалар аңа аптырап карап торалар иде. Ул караңгы чырае белән урам булайп тезелгән йортларга күз төшөрөп алды да, тагын бер мәртәбә жырын мыгырдап куйды һәм, чокыр-чакырга абына-сөртенә, бөтен дөньяны сүгә-каркый юлын дөвәм итте. Авыл аның фикере белән килеште, күрәсәң, эндәшмәде. Ул тагын дөньяның “әнкәсен” искә төшөрдө. Авыл ник каршы сүз әйтсен?..

Туктап торганан соң, ул, кайчан булса да кирәге чыгуы бар, дип, кесәсендәге шешәсенән чирек өлеш калган аракысын авызына готкылдатты. Шуннан соң балакларына бутала-абына чут егылмый, чалбарын салды. Аны муенына урады һәм, койманың бер тактасын кубарып, шәп-шәр артын боргалап тәрәзә яныннан үтте. Аннары шул тирәдән таяк табып, тәрәзә шакыды һәм, исерә төшөп, нигәдер диваналанып куйды. Эчтән берәү дә җавап бирмәде, тәрәзәсен дә ачмады һәм “еракка” да жибөрмәде. Хәер, кем жибәрсен, ул бит авылда соңгы көннәренә хәтле берүзә яшәргә калган кеше, ә якындагы авылга утыз алты чакырмалп. Монда айга ике тапкыр автолавка килгилми дә, аннан әллә ничә елга бер — сайлау комитетынан урна белән берәү..

Ул, нигәдер, русча “дорогая моя столица” дигән жырны улап жырларга тотынды... һәм күңелендә рәхәтлек тойды.

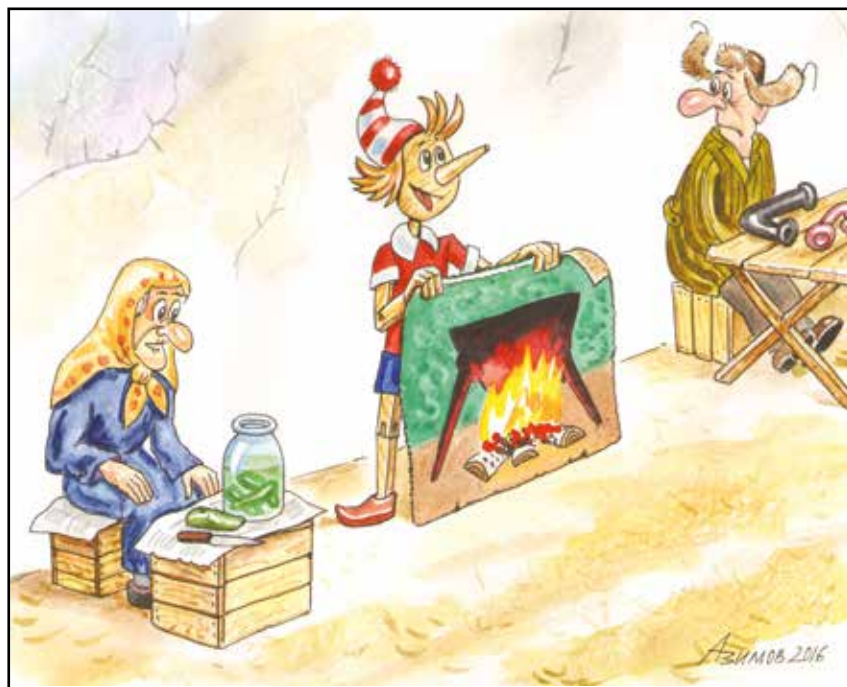
ПАЛЬМА МАЕ

Байлар китə ял итəргə
Пальма үскəн иллəргə...
Пальма маеннан куркалар –
Вакытыннан алда алар
Телəмилəр үлəргə.

Моны һәр бай яхшы белә –
Нигә аны кабарга.
Пальма мае ашап нигә
Алда пальма илләрәннән
Мәңге колак кагарга!

КУРЫКМЫЙЛАР

Хәмер сату – адым саен,
Һәр урамда берничә...
Айныткычлар бетерелде,
Халык курыкмый эчә!

Илдус АЗИМОВ

КАДЕРСЕЗ ҮСЕНТЕЛЭР

Кадрерле Чаян! Парклар һәм скверлар елы шәһәребезнең яшел почмакларын тәртипкә китерде. Ә менә Ленин дамбаһын яшелләндерү генә килеп чыкмады. Яшел агачлар утырту 2013 елдан башланган иде инде. Кызганыч, утырткан тирәкләр эссегә чыдый алмыйча үсеп китә алмады, кайберләре исә салкыннарда туңып һәлак булды. Үткән ел талымлы тирәкләргә кул селтәп, 300 ләп шомырт утыртылар. һәр үсентенә су белән тәэмин итеп койма белән дә чикләделәр дә оныттылар. Башка су да сибелмәде, кышка да жылытып томаланмады.

Шунысы кызык, “корыган” агачлардан ерак та түгел яңа төзелгән гадел хөкөм Сарае янында үскән затлы түтәлләрне су сибү машинасы көнө-төнә коендыра. Нишләп шундый үсентеләр генә кадрерле икән безнең житәкчеләргә?

Н. КӘЛИМУЛЛИНА

КАЗАН

КАЙСЫСЫ ӘНӘМИЯТЛЕРӘК?

Хөрмәтле редакция! Узган ел, Шәйхетдинов микрорайонында урнашкан балалар поликлиникасы, зур төзекләндерү эшләреннән соң эшли башлады. Яңа буялган диварлар, кабинетлардагы яңа ишекләр, идәндәге матур плитәләр — күзләрен сөөндереп нур чәчеп тора. Күп тә үтмәде, ишектә: “Аяк киemenнән керү катгый тыела!” дигән язу барлыкка килде. Бушка бирелә торган бахилалар булмаганлыктан чарасын да тиз таптылар. Олысы-көчесе, хәтта авыру балалар да аяк киemen салырга мәжбүр. Салмыйсың икән — кермисең! Менә шундый кагыйдәләр хәзер бездә. Ярый ла, ишеткән-белгәннәр үзләре белән икенче аяк киеме алып килә. Ә белмәгәннәр салкын плитә идәндә бер кат оекбаштан тәпили. Дәвалаучы табибларга чират аз булмаганлыктан, утыргычлар да бар кешегә житәрлек түгел. Бер авыруны дәваларга килеп, икенчесен эләктерүенә көт тә тор. Бары бер нәрсә аңлашылмый: әлегә алым балаларның исәнлеген кайгыртумы, әллә инде плитә идәннәрнең чисталыгын саклаумы?

Азнакай хастаханәсенә килүчеләр.

АЗНАКАЙ

ЮККА ӘЙТМӘСЛЭР...

Тормыштан зарланма — аның да булмавы мөмкин иде бит. Хатын-кызлар һәм филләр беркайчан да рәнжәтүне онытмыйлар.

Тормыш сез уйлаганча гади түгел. Ул күпкә гадирәк.

Безнең гомер үзбездән башка уза: без һәрвакыт үткәннәр белән өмет арасында.

Тормыш ашыгып язган хат шикелле: бик кыска һәм хаталар белән тулы.

Ирләр киләләр һәм китәләр. Ә кайберләре кала да әле.

Олыгайган саен, тән һава үзгәрешләренә сизгеррәк була бара, ә һава хәле һаман ешрак һәм ешрак үзгәрә башлый.

Тормышта бөтен нәрсә дә өмет булып башлана һәм гадәт булып тәмамлана.

Гомер буга абынып яшәүгә караганда, бер тапкыр егылу хәерлерәк.

Тормыш сабаклары араларындагы тәнәфесләр белән гүзәл.

Әгәр дә син тугансың икән, тормыштан зарланырга соң инде.

Дусларың һәм дошманнарың бар икән, бик яхшы: дуслар ярдәм итәр, дошманнар — өйрәтер.

(Зыялылар мәжлесеңдә язып алынды)

Виктор ФЁДОРОВ

ЧАЯН шифаханәсе

КӨЛКЕ ТЕРАПИЯСЕ

Авыру теге дөньяга китмәсен өчен табибның аның яныннан китүе яхшырак.

Һәр авыру да безнең кесә өчен түгел.

Билгеле булганча, выкыт – үзе дәва. Шуңа күрә аны табибларга әрәм итмәгез.

Бездә табиблар кулына эләккәнче үзеңә терелеп өлгерергә кирәк.

Түләүсез медицинадан да кыйммәт нәрсә юк.

Үз авырулары белән көрәшкәчә хәле калмагач, табиб пенсиягә китә.

Медицинаның мөмкинлекләре чиксез. Пациентның мөмкинлекләре чикләнгән.

Михаил ЛАРИЧЕВ

Рөстәм ЗАРИПОВ

ХИРУРГ МОНОЛОГЫ

Кемнең генә корсагын ярсам да, Гел бер нәрсәгә мин юлыктым; Кеше карбыз түгел: шуны күреп, Кырыс хакыйкатын курыкмыйм.

Илдус АЗИМОВ

Александр СЕРГЕЕВ

БАР ИДЕ ШУНДЫЙ ЧАКЛАР...

Мин, педагогика институтының музыка факультетын тәмамлап филармониягә эшкә килгәндә әле Илһам Шакиров белән Әлфия Афзаловадан башка берәүгә дә микрофонга җырлау тәтеми иде. Дөрөсрәге, филармониянең теләсә кемгә аппаратура җыештырып, гастрольләргә чыгарып җибәрергә нияте дә юк иде дип әйтимме?.. Безнең эшләр, хәлләр шундыйрак чорга туры килде. Шулай да, тора-бара, оештырылган концерт бригада җырчыларының ниндидер юллар белән тавыш көчәйткеч аппаратурасы юнәтеп, һәрберсә каяндыр микрофон табып, сәхнәгә чыкканда үзенекен микшер пультага тоташтырып, борынны томалагач чыккан тавыш белән җырлап керәләр дә, микшердан микрофонын өзеп, сумкаларына тыгалар иде. Шулай йөрибез. Минем беренче мәртәбә профессионал сәхнәгә басуым шундый очракка тап булды. Житмәсә, беренче концертыбыз безнең авылдан башланды. Нишлисәң, күрделәр инде авылдашларым минем хәерчелекне. Ләкин бу хәл миңа көтелмәгән уңыш китерде. Нәфисә Василвалар, Рәбига Сибгатуллиналар, Хәнәви Шәйдуллиннар чыгалар да микрофоннарынан шытыр-пытыр, үз тавышларына охшамаган сәер аваз белән җырлап кереп китәләр, шуңа кул чабулар сыек килеп чыга икән. Ә мин, каушап кына чыгам да, нинди тавышым бар, шул мөмкинлектә җырлыйм. Һәр җыр саен — бис. Артист дусларым миңа кырын карап йөри башладылар. Биска җырлавым һәр авылда, һәр шәһәрдә давам итте. Ахыр чиктә, Хәнәви яныма килде дә:

— Мә, минем микрофонга җырла, безнеке кебек тавышың бозылып чыксын. А ту син безнең матчылыкны бетерәсең, — диде.

Рәхмәт, Хәнәвигә. Инде микрофонсыз җырлап тавышым утыра, карлыга башлаган иде.

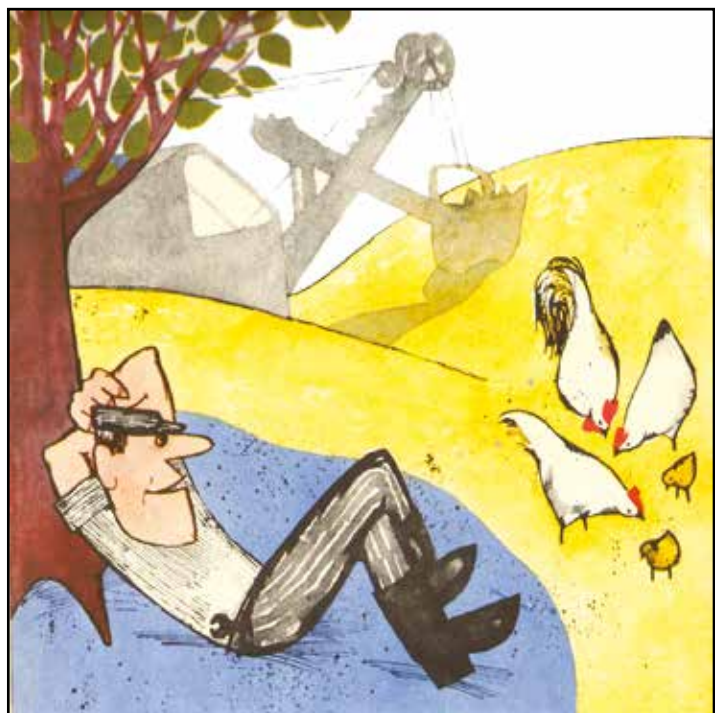
Еллар үткән саен, Хәнәвиниң шул игелеге еш искә төшә. Ярдәмчел егет, шәп җырчы иде мәрхүм. Урыны җәннәттә булсын!

Филармониядә миңа озак эшләргә туры килмәде. Киткән чакта дуствыма үземнең репертуарымда булган яхшы җырларымны бүләк итеп калдырдым. “Бөрьян егетләре”, “Яле, яле”, “Гөлнәзирә” шуларның иң популярлары иде. Ул шушы җырлары һәм “Тары җире, киндер җире” белән халыкка танылды.

Алмаз ХӘМЗИН

Виктор ИГНАТЬЕВ, «Чаян» № 12, 1966

Айдар УТӨГӨНӨВ, «Чаян» № 15, 1978

АЛЛЕРГИЯ

Рашат Низами:

Үлән яки чәчәк тузанымы?
Болар миңа пүчтәк бер нәрсә.

Алмаз ХӘМЗИН:

Әтәчләнеп йөргән идең, әнә,
Сәлимәнең бүксәсә үсә!

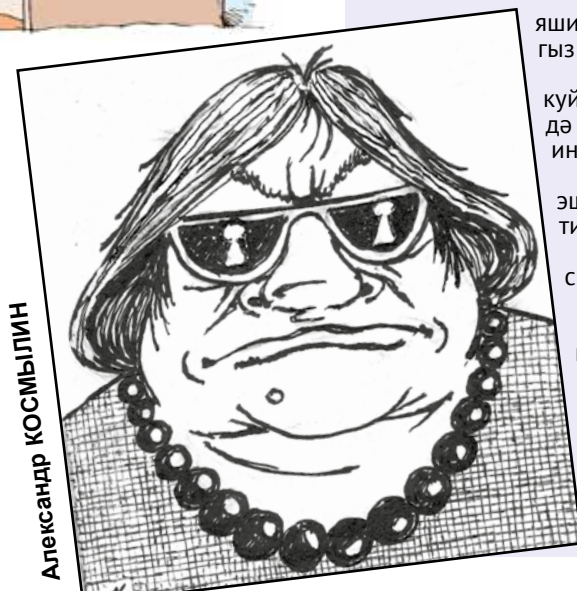
ХЫЯЛ

Рашат Низами:

Кабартылган шардай күтәрәбез
Дәүләтчелек дигән хыялны.

Алмаз Хәмзин:

Алгы максат – андый изге хыял,
Ә хәзергә бергәлектә яшик
һәм үзара булмыйк зыянлы.

Александр КОСМЫЛИН

Дамир ФАЗЫЛҖАНОВ

Беренче караптан

– Туташ, сезнең күзләрегез йолдыз кебек, карашыгыз диңгез кебек тирән...

– Ә сезнең, егет, хезмәт хақыгыз күпме инде?

– Илле мең... Сезнең йөрешегез нәзакәтле һәм бугыз шундый зифа...

– Ә машинаң бармы?

– Бар... Мерседес... Ә йөзегез иртәнге сафлык кебек...

– Ә фатирың бармы соң?

– Ике бүлмәле. Берүзем яшим... Менә сезнең йортыгыз да...

– Фатирга хәтле озатып куй инде... Синең әти-әниң дә гади кеше түгелдер инде?

– Әти депутат. Әни – эшмәкәр. Менә сезнең фатирыгыз да...

– Мин сине бертуктаусыз тыңларга әзер...

– Ярый, мин киттем...

– Әй, син кая? Әйдә, кер, һәм бүтән беркайа да чыкмыйсың... Беренче караптан гашыйк булдым бит мин сиңа! Күзләрең йолдыз кебек янып тора. Йөрешен шундый нәзакәтле... Алдамаган гына булсаң иде...

СҮЗ ИЯРӘ СҮЗ

• Ат кебек эшләсәгез, солыга житәчәк...

• Түрә ялга китә икән, аның кул астында эшләүчеләргә дә өстәмә ял булачак...

• Әгәр түрәгез сезнең белән ягымлы сөйләшә башласа, тиздән икегезнең берсен эштән куачаклар...

• Кешене ике нәрсә эшләргә мәжбүр итә: хезмәт хақы алу һәм аны югалту мөмкинлеге...

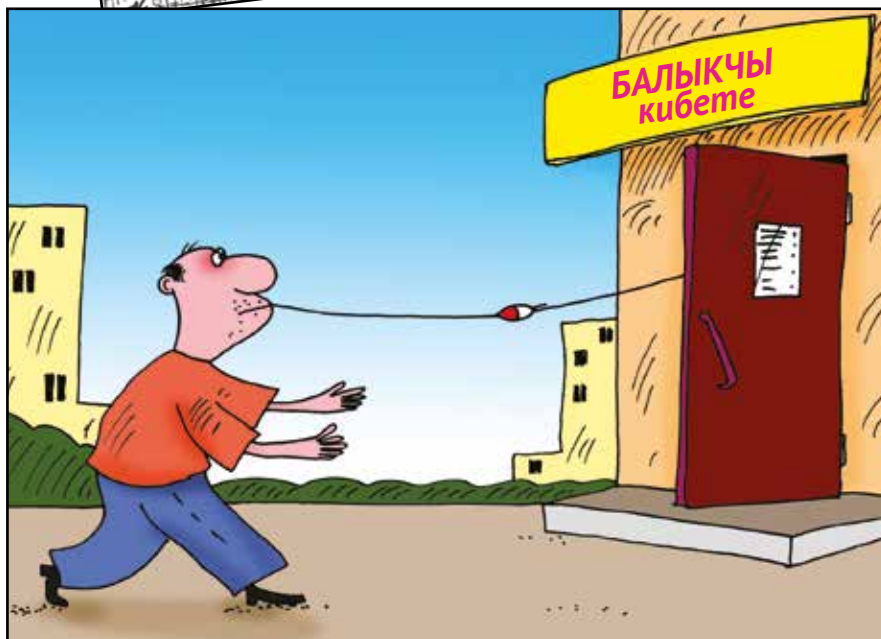
• Сынамыш: эшкә йөрү – акчага...

• Түрә турында йә яхшы сүз сөйлә, йә яңа эш урыны эزلә...

• Авыр эшкә урнашу жиңелрәк...

• Тирән йокы гомерне озаитып кына калмый, эш сәгатен дә кыскарта...

Нияз БИШБАЛТА тупламасыннан.

Алексей БУЛАТОВ

ХАТ

Безнең хат ташучылар бөтен дөньяда иң тапкырлар. Бервакыт Мәскәүдә яшәүче Павел Балешенкога почта белән винил пластинка килгән. Проблемасы шунда: ул почта ящигына сыймаган. Хат ташучы, озак уйлап тормыйча, пластинканы урталай сындырган һәм конвертны бөкләп, почта тартмасына салган.

МАЙМЫЛЧА

Кениядә маймыл “Гтару” ГЭСының түбәсенә менгән һәм тотынып кала алмыйча трансформаторга төшкән. Бу утның сүнүенә китергән. Нәтижәдә, төп энергия белән тәмин итүче аппаратның сүнүе илне караңгылыкка чумдырган. Шунысы гажәпләндерә маймыл исән калган һәм хәтта бөтен Кениягә даны таралган.

АМЕРИКАНЧА АРИФМЕТИКА

Американың Алабама штатындагы математика укытучысы, тормыштан артта калмаса исәп итеп, актуаль темага мәсьәләләр уйлап чыгара башлаган. Ата-аналар аларны укыгач шаккатканнар. Шуннан бер мәсьәлә:

“Дуэйн – сутенер. Аның өч төнгә күбәләге бар. Аларның хезмәте 85 доллар тора. Дуэйнның наркотик алырга 800 доллар акчасы булсын өчен күбәләкләр көнгә ничә клиент кабул итәргә тиеш?” Укытучы-“новаторны” эштән азат иткәннәр.

ХӨРМӘТЛЕ УКУЧЫЛАРЫБЫЗ!

Хәбәр итәбез: икенче җыгыллыктан башлап «Чаян» ике тапкыр калыңрак булып чыга башлаячак. Ике санны бергә кушып, журналны айга бер тапкыр чыгарырга карар кылынды. Айлык «Чаян» элеккечә сезнең тугры шаян дустигыгыз булып калыр дип өметләнәбез!

Яңартылган «Чаян»ны катлаулыкларсыз алыр өчен язылу тәртибедәге үзгәрешләргә игътибар итегез.

Татарстан укучылары аны «Почта России» каталогы, шулай ук онлайн <https://podpiska.pochta.ru> аша эшли алалар.

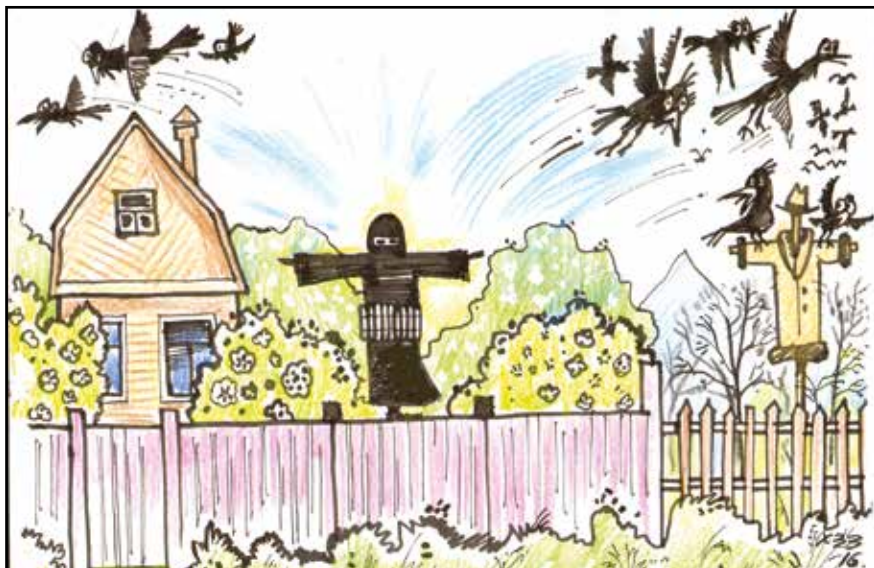
Бу очракта язылу индекслары татарча журналга – П2438, ә русчасына П2440 булчак.

ОАО «Агентство «Роспечать» каталогында язылу индекслары элеккечә калды: 73488 – татар телендә, 73489 – рус телендә. Алар буенча Россия һәм Татарстан укучылары языла ала.

«Чаян» өегезгә кояш булып балкып керсен!

Вячеслав БИБИШЕВ

Зәкир ХӘКИМОВ

Чит ил
басмаларыннан
шаян рәсемнәр

Мирослав БАРТАК (Чехия)

Гороскопны укыгач, гомеремнең икенче яртысында мине рәхәт тормыш, бәхет-шатлыклар көткәнән белдем... Эх, яшәргә иде гомернең шул икенче яртысына кадәр!

Губернаторны туктаткан полицейский хәзер асфальтта ятучы полицейский булып эшли.

Гаишник блондинканы тизлекне арттырганы өчен туктата:

— Сез шәһәр буйлап сәгатькә 90 километр белән чабасыз. Штраф түләгез!

— Нинди сәгать? Минем руль артына утырганыма да 15 минут кына бит.

Автоответчик:

— Сез хәрби комиссариатка шалтыратасыз! Әгәр дә хезмәт итәргә теләсәгез “Йолдызга” басыгыз, юк икән — “рәшәткәгә”.

Кытай табиблары хәсрәткә төшкән: фэн-шуй буенча яшәүчеләр һаман саен азая икән, ә менә вай-фай буенча яшәүчеләр арта гына ди.

— Әйт әле, синең хыялың бармы?

— Бар!

— Нинди?

— Татнефтькә эшкә урнашып, космоска очарга теләм.

— Космоска очарга теләвеңнең кыенлыгы булмас.

Дәүләт Думасына үз-үзеңә кул салу һәм шуңа теләктәшлек күрсәтү жинаять эше булып каралачак дигән закон проекты кертелгән. Кызык, ә пенсия күләме һәм ЖКХ хезмәтенә түләү мәсьәләсе бу статьяга кертелер микән?

Безгә сум (рубль) курсының йөзеп йөриячәген аңлатканнар иде. Ә менә аның чумып-чумып алачагын әйтмәделәр, әллә оныттылар микән?..

**«ТАТМЕДИА» АЖ филиалы директоры
һәм баш редактор
Рафаэль ХӘЛИЛУЛЛОВ**

Баш редактор урынбасары: Ринат АБЗАЛОВ

Баш редактор урынбасары, баш рәссам:

Александр АЛЁШИН

Үсеш бүлеге: Әдилә БАҠАВЕТДИНОВА

Марс САБИРОВ

Жаваплы секретарь: Гөлнәра ЗАМАЛДИНОВА

Бүлек редакторлары: Людмила САФИУЛЛИНА

Артём СУББОТКИН

Алмаз ХӘМЗИН

Лилия ӘХМӘТОВА

Гүзәл СӨНГАТУЛЛИНА

Дизайнер: Ләйсән ФӘЛӘХОВА

УЧРЕДИТЕЛЕ: «ТАТМЕДИА»

акционерлык җәмгыяте.

Матбугат һәм массакүләм

коммуникацияләре агентлыгы

ярдәмдә оештырылган.

Журнал Элемте, мөгълүмати технологияләр һәм
массакүләм коммуникацияләр

өлкәсәндә күзәтчеклек итүче Федераль служба

(Роскомнадзор)

идарәсәндә теркәлдә.

Теркәлу саны һәм вақыты:

Эл № ФС77-61789, 18 май, 2015 ел.

Нәшер итүче: **АО «ТАТМЕДИА»**

Адрес: 420047 Казан, Академическая ур., 2

**Редакция фикере авторлар фикере белән
тәңгәл килергә мөмкин.**

Редакция материалларны

авторларның ризалыгыннан башка

редакцияләү-төзәтү хокукына ия.

Реклама белдерүләренә дәрәжәгә өчен

реклама бирүче җаваплы.

Басма 16 ышьтән өлкәнрәк укучылар өчен чыгарыла.

«Чаян»нан икәнән күрсәтмичә

журнал әсәрләрен файдалану тыела.

татмедиа

Белешмәләр өчен

телефоннар:

(843) 222-06-00,

тел./факс: 222-05-54.

E-mail: chayan@bk.ru

Сайт: chayan.su

16+

**Редакциянең адресы: Декабристлар ур., 2,
ТР, Казан, 420066**

Рәис ИДРИСОВ

Бакчада чөккән акча

Акча бездә бер букча, дигән булалар. Юк шул, акча түгел, бакчабыз гына бар.

— Шунда үсә инде ул акча, — дисезме? Үсә — көн-төн тырышсаң: сукаласаң яки казысаң, тырмаласаң, чәчсәң, утасаң, су сипсәң, уңышын үзең җыя алсаң, үстәргәнәңне өстәрәп ташысаң... Менә шуларны эшләп исән калсаң, бөкәрәймәсәң, кәкәрәймәсәң, аксамасаң, туксамасаң... Бакчаң өчен взносын түләп барсаң, насосы ватылмый суын бирсәләр, боз яумаса, кырау төшмәсә, помидор каралмаса, кыярыңны басмалар, алмаңны урламалар, күршеңнең умарта кортлары чагып тилмертмәсә... Хатының чирләмәсә, үзең исән-сау йөрсәң, суык черки тешләп аяк-кулларың шешмәсә, үлән-чәчәкләрдән аллергия булмаса... Төрле үлән кушып чәйләр эчкәч эчең китмәсә...

Файдалы, дигән булабыз бит бу эшне. Булыр файдалы?! Бил бөкәрәйгәнне төзәтү өчен бүлнискә йөгәрәбез — дару кирәк, анысына — акча! Акча табу өчен әйбер сату кирәк, ә бакчадагы җиләгең әле яшел, өлгермәгән. Кирәк, кирәк. Сәнәктән ясыя алсак иде көрәк. Көрәк алырга да акча кирәк. Такси белән йөрсәң бакчага, акчаң кала бик сирәк. Жәяү йөрсәң ерак. Бакчаларга автобуслар бармыйлар, бездән доход килми, аларга да акча кирәк. Бу нинди хәл?! Акча — король! Акча — император! Менә килде заманнар!

Без — пенсиядә! Корольләрдән, императорлардан качып, бакчаларда ятабыз. Анда-монда кайтып телевизор карыйбыз да, хәзерге патшалар-олигархлар икәнән беләп, яңадан бакчабызга шылабыз. Аллам сакласын, ярый әле бакчабыз бар! Аны талап ала күрмәсеннәр тагын?! Хәер, кирәк булса, бездән сорап тормалар, мөгаен. Павлов белән Гайдар дигәннәре саклык кассасындагысын шулай иткәннәр иде бит. Инде үзәбез эшләгән трестны да сатып бетерделәр. Ярый әле үзәбез сатуга эләнмәдек, бакчабызга качып өлгердек. Самолетлар ясыя торган завод өсләреннән дә очкычлар бик күтәрелми хәзер. Аллага шөкер — күк тыныч.

Жирдә дә тыныч: заводлар шауламый, кешеләр дауламый. Президент та төпле. Халыкка өметле вәгъдәләр биреп тора.

— Камиллекнең чиге юк, — ди. Эшләргә, тырышырга кирәклегең әйтә. Үз көчең таянып көн күрү яхшы икәнән искәртә.

Мин дә шул фикердә. Әйтәм ич, бакчада ятабыз, дип. Үз көчебезгә ышану гына безгә юаныч бирә. Аллаһы Тәгаләдән һава шартларының әйбәтен сорап алсак, бар да булыр, иншалла... Акчасы да. Тик менә Ходеабыз акча белән эш итми шул. Белми ул акчаның нәрсә икәнән. Аңа рәхәт — акча кирәкми. Ә без аныч коллары гына. Ялварасы килә:

— И, Ходеа, бетер акчаны?! Бетерсәң акчаны, олигархлар булмаячак. Калдыр безгә бары бакчаны!

Виктор ФЁДОРОВ

ЧАЯНВОРД

[illegible]

Бу көннәрдә Екатеринбург үзенең данлыклы кешесе – Максим СМАГИНның 50 яшьлеген билгеләп үтә. Шәһәрдә аның күргәзмәләре, аның талантына гашыйк сәнгать сөючеләр белән очрашулар уздырыла, телевидениедән аңа багышланган тапшырулар бара, газеталарда интервьюлар чыга, мәжлесләр гөрли... «Чаян» укучыларына Смагинның кем икәнен әйтеп торуның кирәге дә юк. Аны болай да безнең даими автор, тарих белгече, «Красная бурда» журналының рәсәмы һәм шат күңелле кеше буларак беләләр. Бу вернисаж юбилярга безнең бүлгәбез булсын.

